

לצד להיבת

GBT על פרשיות השבוע ועל מועדי ישראל
מבعد לתיבות ואותיות של לשון הקודש

חנן חסן

פרשת לך לך

כָּלְלַת מִקְשָׁת כְּלִינָה – לֶךְ לֶךְ

ושםתי את זרעך פער הארץ, כוכבי השמים וחול... – מה עדי?

בפרשتنا מבטיח הקב"ה לאברם ולזרעו אחורי את הארץ. בנוסף לכך מבטיח לו הקב"ה פעמיים בפרשتنا, שירבה את זרעו. בפעם הראשונה, "וְשָׂמַתִּי אֶת זָרָעֵךְ עַפֵּר הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָמַר יְהוָה לְמִנּוֹת אֶת עַפֵּר הָאָרֶץ גַּם זָרָעֵךְ יְמָנָה". בהנחה שמדובר בගרארי העפר הדקים, שאינם ניתנים לטסירה באופן יידי, הבטחה זו נשמעת מרשיימה מבחינה מותית, אך אינה מלהיבה מההיבט האיקוני, כאשר הចזאים נמשלים לעפר הנמור וחסר הערך, שדורכים עלייו, ויש שאף עושים עליו את הזרים. מאוחר יותר, הקב"ה שב ומרגיע את אברם באשר לבועית הפרון, "וַיֹּצְאָ אֶת תְּחֻזָּה וַיֹּאמֶר הַבָּטָן אֶת הַצְּדִיכִים. כַּאֲשֶׁר אָמַר לְסֶפֶר אֶתְכֶם, וַיֹּאמֶר לוֹ פֶּה יְהִי זָרָעֵךְ". מודיע צרך היה להוציא את אברם החוצה ולבקש השמיימה **וספר הכוכבים** אם תוכל **לספר** אתם, ויאמר לו פֶּה יְהִי זָרָעֵךְ. מודע צרך היה לספר את הכוכבים? והרי לאורה, אברם מסוגל לשאיב להשבית השמיימה, וכל זאת כדי שיוכל להשיב על השאלת, האם יוכל לספר את הכוכבים? והרי לאורה, אברם הקב"ה כמו מסכם את השיחה בינו לבין הבטיחו, "פֶּה יְהִי זָרָעֵךְ".

לאורה, יש בהבטחה זו שם "שיעור" איקוני לעומת קודמתה, שהרי הפעם נמשל זרעו לכוכבים הגבויים והמאירים, שבהשוואה לעפר שבסמל הקודם, אינם בהישג יד, ובוודאי לא ב"הישג רגלי". אם נשווה בין שני המשלים, הבאים לציין ריבוי מותי, נגלה שככל אחד מהם מדידת הכמות נעשית באופן שונה. במקרה העפר, הקביעה היא "אם יוכל איש **למנות**", ככלומר שאין איש (לאו דוקא אברם) שיוכל **למנות** את **עפר הארץ**, והפעולה המתבקשת היא **לא מנות**, משורש **מ.ג.ה.**. לעומת זאת, במקרה הכוכבים, פועלות המדידה אמרה להיעשות ע"י אברם עצמו, והפעולה המתבקשת היא **"וספר הכוכבים"**, משורש **ס.פ.ר.** ולא משורש **מ.ג.ה.**. מה פתרם של שינויים אלה בשורש הפעולה? ומיכוון שכיסוריו של אברם עולים על אלה של שאר בני אדם, האם בא הכתוב לרמז לנו לאורה, שארם יכול לספר את הכוכבים?

לאורה, גם סיפור ההപשליים, אך להפתעתנו בסוף פרשת העקדה, לאחר שאברם עומד בניסיון, מבטיח לו הקב"ה הבטחה "משולבת", שבה כמו שזרים שני המשלים גם יחד, "וְהַרְבָּה אֶרְבָּה אֶת זָרָעֵךְ **כְּכֹבָבִי הַשְׁמִים וּבָחָל** אֲשֶׁר עַל שְׂפַת הַיּוֹם". ברור שאין לנו סיפה ברמת האיקונות, שהרי נמשלו **לכוכבי השמיים**, ומהידר "באותה נשימה" הם נמשלים גם לחול אשר על שפת הים. אם נתבונן היטב נגלה שיש לנו כבר שלשה משלים, השונים זה מזה. בפרשנת העקדה מדובר בחול, של ים דוקא, לעומת זאת **עפר הארץ** בהבטחה הריאונית. השונים שאין מילה, ואפילו אותן, מיותרת בתורה, וכיון שבכל שני לשוני, טמון שניני רעיון, علينا לנסות ולהגיע לפתרם של המשלים השונים, של מיקומם ושל פועלות המדידה השונות לאביבם. שלשה משלים אלה משלימים ננראה זה את זה, וכן נדרשים שלושתם, כי כל אחד מהם תורם לנראתה מעלה ייחודית מזוויות ראייה אחרות. כדוגמא פשוטה, ניתן לקחת את מיקומם של הרכיבים המשמשים כמשל **העפר – הארץ, חול – על שפת הים ובקיעתו, וכוכבים** בחיל השמים המקיפים את הארץ. רק הצירוף של שלושתם, מייצג שלמות אחת גדולה של היקום כולם.

על דרך הנגלה קיימים פירושים המבאים להשימוש בעפר או חול, הנמכרים וחסרי הערך, לעומת הכוכבים הגבויים והמאירים, כמו באלה להבליט תוכנה מיוחדת בה מתאפיין עם ישראל, צרעו של אברם אבינו. עם ישראל הוא עם **קייזוני** המופיע בקוטיות יתרה ויש לו נטייה אל הקוצאות. עם ישראל מצטיין בכל תחום אליו הוא פונה. כאשר עם ישראל בוחר לлечט בדרך ה', בתורה ובמצוות, הוא מתעללה ומגיא עד למדרגת **מכובדים** ואף למעלה ממנה. לעומת זאת, כאשר עם ישראל מתדרדר ומתפרק מהקדשה ומהאלוקות, הוא מסוגל לרדת לדרגות מאד נמוכות, כמו **"הצטיניות"** בפשעה וכיוב, דרגות הנמשלות לעפר שכולם דורכים עליון, דהינו, כולם גבויים ממנה.

כדי להשיב על דרך פנימיות וחסידות, علينا לפתח צורה לתיבות **עפר, כוכבים, חול ולספר**. אם נחפש אחר המופיע הראשון של המילה **עפר** בתורה, נגלה אותו בסיפור הבריאה של אדם הראשון, "וַיַּצֹּר הָאֱלֹהִים אֶת הָאָדָם וַיַּפְחֹד בְּאָפִיו נְשָׂמַת חַיִּים". העפר הוא בעצם השכבה החיצונית והעלונה של האדמה. בשל קרבתה של האות פ' לאותות ב'-ו'-ו', הרש"ר הירש מקשר שם עצם זה למילה **עבר** במשמעות של צד. העפר הוא העבר החיצוני של האדמה. באותה מידה דומה העפר-ל-עור הגוף, בהיותו המיטה החיצונית של האדמה. המילה **עפר** מזכירה גם את השורש **חפר**, ואם נחפור בעפר נוכל לשתול בו צמחים מחד, וגם לגנות בו מגוון של אוצרות, מזבח ועד מינרלים שונים, מאידך. ואכן, הגוף שנבנה מעפר, מהו מעין מעטה ולבוש לנשמה, שכמו נשתלת בתוכו. את חטא עץ הדעת ניתן **"תלות"** במרקיב העפר שבאדם. אותן מראות המילה **עפר**, כמו מרימות על סדר הדברים כפי שираעו. מעניין שככל האותיות המרכיבות מילה זו, מייצגות איברים שונים בגוףו של האדם, איברים שהיו מעורבים בסיפור, עין, פה, ריש (ראשaramita). ואכן הורות שול החטא בעין הגשמית התורה ומחפשת, **"ותֹאַהֲשָׁה** כי טוב העץ **למְאַכֵּל** וכי תאונה הוא **לעִינִים**". קיים מעין נתק בין פֶּעַז ובין פָּלָש. העיניים מקשורות לנראאה יותר אל הפה מאשר אל המוח, ומכאן התגובה המכמו-רפלקטיבית "ותתקח מפרקיו ותאכל", מימוש באמצעות הפה. רק אחר כך הם תופסים את **הלא** בידיהם, הלא מתעורר למחשבה ומגלת את המצב החדש, **"וַתִּפְקַחַנָּה עִינֵּי שִׁיקָּם וַיַּדְעַו כִּי עִירְמָם הַם וַיַּתְפֹּרוּ עַלְהָה תָּאנָה".**

אם ניקח את שתי האותיות הראשונות של המילה **עפר**, נקבל **עף**, כלומר שהעפר הוא דק ויכול **לעוף** כאבק פורה. העפר אינו מוקבע במקומו והוא יכול להינשא על גבי רוח או להיסחף ע"י מים. תכמה אחרת שהזכרנו רמזזה בסויימת **פָּר**. כל

השורשים הפותחים באוטיות 'פר' עניינם חלוקה והפדרה או פיזור (כמו לפרק, לפרק, לפרק, לפרק, לפרק) או פרע (עפר בסדר שונה), עניינו פיזור (כמו שער פרוע שאיןו אסוף). העפר הוא בעצם אדמה מפיהרת ותוחה ולכן הוא משמש כמשל טוב לרובי (הגיגרים), אך גם לפרד, ובכך תומן גם יתרונו של העפר. בගיגרי העפר יש נטייה לספק מים ולהתנפח, וכן כאשר משקימים את העפר במים, הגיגרים סופרים את המים, מתנפחים ונצמדים זה לזו עד כדי התלכדות אחד. ומהם המים, שאמורים להש��ות ולכלד את עם ישראל? זו התורה, שנש망ת צמאה אליה, וכך שאננו מוצאים בנבואתו של ישעה "הוּא כֵּל צָמָא לְכֹו לְפִים", וכפירוש חז"ל "אין מים אלא תורה".

ומה עם חול? אשר על שפט מים? חול זה מרכיב מגיגרים זכים יותר של צורן, שלהבדיל מהעפר, אינם נדבקים זה זהה, כמו שומרים על ייחודה. שמו של החול אף הוא מרמז על מהותו. אם נשקה את החול במים, יחללו המים بعد מחול ולא יגרמו לליקוד של הגיגרים. שמו מרמז לחולמים ניכרים שקיימים בין גיגר לגיגר, חללים המאפשרים למשל לסנן מים ע"י העברתם מבعد לחול. מה עדיף אם כן, העפר או שמא החול? העפר כמו "חמים ותמים" יותר מן החול. הוא משתוקק למים, וביקבליו אוטם הוא מתחבר בהתלהבות לאוגרים הסובבים אותו. לא כן החול ה"קר" והמנוכר, האידייש יותר, לכוארה. כדי לחבר את גיגרי החול, אנו זוקקים לחום גובה בהרבה, יש להתיר את גיגרי החול עד כדי מיזוגם לחידה אחת, לנוזל זו ושקוף הקרייזוכית.

אם נחלף כתעת כיוון ונ"קפווצ לגובה", לכיוון מפוקבים, נגלה שמדובר במספר עצום של גופים ענקיים, רובם גדולים לאין ערוך מהמשש, ובבעל קירינה חזקה מאוד. מהקרקע נראים הכוכבים מועטים מאוד, יחסית למספר האמתי, קטנים מאוד ובעלי האריה קלושה. למרות שבדורו של אברם איש לא היה מעלה על דעתו שמספר הכוכבים חורג ממאות או אלפיים, הקב"ה משתמש בהם כמשל למספר הגודל מזה של הגיגרים שבupper הארץ. המרחק שבין כוכב לשכנים גדול מאוד ונמדד בשנות אוור (ואף במיילוני שנות אוור), אך לכל כוכב יחו"ד ממש. האסטרטולגיה מייחסת לכוכבים ולמזלות השפעה על כל הקורה על פני הארץ, אך בייחדות מפוקבים בהירים יותר, וכך שכתוב בתהילים, "מושנה מספר למפוקבים לכלם שמות קרא". ראשית, יש לכוכבים מנין ומספר, אך בנוסף לכך, לכל אחד מהם שם ממש. מכיוון שישם מייצג מהות, הכתוב מגלה לנו בעצם, שלכל כוכב תפkid מיוחד והשפעה מיוחדת בעולם, מלבד הארץ (אויל בדין הקירינה המיוחדת לו). מדוע הכוכבים כל כך מרווחים מאיתנו? אילו היו הכוכבים קרובים יותר, היו עלולים חלילה לדוגמא, לשורף את כדורי הארץ, לשנות את מהלכו ולמנוע את קיומם של חיים על גביהם. דוקא ריחוקם מאיתנו, הוא המאפשר לנו לקבל את אורם והשפעתם במידה המיטבית כפי שקבע הקב"ה.

ומה פשר השם מפוקב? אם נחלק מילה זו לשתיים נקבל צמד מילים, פ-קב. ניתן לשער שאולי מקורה של המילה פ- היא המילה פה, אך לצורך חיבורה, וכי להימנע מהאות ה' שאינה נגativa באמצע המילה, התחלפה אותה ה' באות ו' השומרת על תנעوت החולם, ועל הגיאת המילה, כאילו אמרנו ברכז את המילים פה-קב. ומה יוצא לנו מכל זה? על דרך פנימיות המילה פה מייצגת הארץ ככלל, והארה רוחנית בפרט. המופיע הראשון של המילה אוור בתורה, הוא במילה העשרים וחמש (=פה). וניתן לראות זיקה זו במקומות רבים נוספים, כמו בספר העקדה, כאשרם, שלפי המדרש רואה אוור על הר המורה, אומר לנעריו (שאינם רואים) "שבו לכם פה עם הַמָּמוֹר וְאֶנְיָה וְהַגְּעָר גַּלְכָּה עד פה...".

cut הדברים מתבהרים ומתייחסים להארה. חלקה הראשון של המילה פוקב, פה, מרמז על יכולת הארץ שלו, ואילו חלקה השני, קב, מתיחס לצד השני שלו, לכך שלקראת עלות השחר הוא כמו בפה. כמו שאורה של השימוש "הקטנה" והקירובה (יחסית לכוכבים), מסתיר על הארץ העזומה של הכוכבים בשעות היום, עד כדי "כיבויים", קר ה"פה" החומרית (הטען) הקרוב ללבם של הנערים, גורם אצלם להסתירה של הפה, של הארץ הרוחנית. פווזה זוכה לחיזוק בדברים בהם חותם הקב"ה את הבטחותו לאברם במשל מפוקבים, "פה יליה זרעך" (להבדיל מ"הנערים").

עתה יכולים אנו לגשת לשורשי המידה השונים. השורש מ.נ.ה, בדומה למנה קצבה של אוכל, עניינו הקצבה והגבלה. לעומת זאת, על פי חסידות מרמז השורש ס.פ.ר על הארץ, מלשון ספריות. בשוב וננסם את הצדדים השונים שבכל אחד מהמשלים. העפר אינו שkopf ואף אוטם לאור, אך הוא משתמש כליל קיבול לזרע הנובט לו בחשיכה, בمعنى רחם של "אמא אדמה". ובאמצעות התורה, המים החיים, מצמיח העפר פירות (העין זוכה לראות פרי). ובאשר לחול, שם דרישה השקעה של התלהבות חסידית גודלה יותר, "הלווא מה דברי פאש נאם ה", הסוכחת ומתקה את הלבבות הקפואים לישות אחת, זכה ובראה. הזគיות היא משל לסייע של כל הקליפות והמסכים המכיסים על הנשמה ומוסתרים אותה מן הגוף. כותנות העור (עור=עור), חוזרות להיות שkopot (כותנות אוור), ואור הנשמה מאיר בעדן בתוך הגוף ומשתקף במעשו. הרמה השלישית והגבוהה יותר היא "יוציא אתו החוצה", יציאה מבעוד למחיצות ולמגבלות הטבע, כפי שambil רשי"י "הוציאו מחללו של עולם והגביהו לעמלה מן הכוכבים", יציאה מהירקנות של העולם הגשמי, ועליה והארה רוחנית של מעלה הכוכבים. כל יהודי מתגלה כפוקב, ולא זו בלבד אלא שהוא יכול לספר, להארה באור יקרות ספרי, באור המivid לו (תדר המivid לנשנתו).

דבר חסידות

צריך החסיד להיות שנון (חד וחווון) אך על שניינו להיות מכונת פניה (את השניות הוא רשאי להפנות רק כלפי עצמו, ב ביקורת עצמית, ולא כלפי הזרות).

שבת שלום ומבורך

ח/ן מ/ן

אם איןך מקבל את הגילוון ישירות, וברצונך לקבלו חינם, אנא פנה אל hahanan@gmail.com או טלפון 0525-699-691